

Hoe werken werkwoorden?

- Ik kan **werkwoorden herkennen in zinnen.**
- Ik kan **de persoonsvorm aanduiden in zinnen.**
- Ik kan **persoonsvormen herkennen in de zinnen in de tegenwoordige en de verleden tijd.**
- Ik kan **een voorbeeld geven van een werkwoord dat in de verleden tijd van klank verandert.**

1 Lees de tekst.

Weg van wetten

Wetten zorgen ervoor dat alles in ons land goed verloopt. Leden van het parlement kunnen wetten maken. Ze moeten dus weten wat ons land nodig heeft. Daarvoor moeten ze goed luisteren naar de bevolking.

Als een parlements lid een goed idee hoort, doet hij/zij een wetsvoorstel.

- 5 Dat voorstel wordt besproken in kleine groepjes: commissies. In zo'n commissie zitten kamerleden en senatoren. Het gebeurt dat ze raad vragen aan andere mensen.

Als de commissie het wetsvoorstel goedkeurt, wordt er in het voltallige parlement gestemd. Als meer dan de helft van de parlementsleden akkoord gaat, wordt het wetsvoorstel aangenomen.

De koning moet nu nog zijn handtekening onder de wet zetten.

- 10 Om de nieuwe wet bekend te maken, wordt ze gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Nu moet iedereen zich aan de wet houden.

i

Waarom gebruik ik werkwoorden?

We gebruiken werkwoorden meestal om een toestand, een gebeurtenis of een handeling uit te drukken.

De meeste werkwoorden zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.

- Bv. Ik schrijf nu deze moeilijke zin.
Straks neem ik een pauze.
Ik zal straks naar jou komen.

Sommige werkwoorden zeggen wat of hoe het onderwerp is of wordt.

- Bv. Ik ben moe.
Het is niet gemakkelijk.

2 Duid in de zinnen alle werkwoorden aan.

- 1 Wetten **zorgen** ervoor dat alles in ons land goed **verloopt**.
- 2 Ze **moeten** dus **weten** wat ons land nodig **heeft**.
- 3 Het **gebeurt** dat ze raad **vragen** aan andere mensen.

1

Wat is een persoonsvorm?

De persoonsvorm is de werkwoordsvorm die bij het onderwerp past.
Dat onderwerp kan een persoon, dier, plant of voorwerp zijn.
De persoonsvorm staat meestal in de buurt van het onderwerp.

Bv. Ik sta, de leeuw staat, de huizen staan ...

Hoe vind ik de persoonsvorm?

Je vindt de persoonsvorm door een ja-nee-vraag te stellen.
De persoonsvorm komt vooraan te staan.

Bv. Opa houdt van snorkelen. → Houdt opa van snorkelen?

Gevonden? Onderstreep dan steeds de persoonsvorm!

3 Onderstreep de persoonsvorm in elke zin.

Tip: Het onderwerp is geel gemarkeerd.

- 1 **Leden van het parlement** kunnen wetten maken.
- 2 In zo'n commissie zitten **kamerleden en senatoren**.
- 3 **De koning** moet nu nog zijn handtekening onder de wet zetten.
- 4 Om de nieuwe wet bekend te maken wordt **ze** gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

4 Onderstreep de persoonsvorm in elk spreekwoord.

- 1 Mijn zus haar wil is wet.
- 2 Ik laat me de wet niet voorschrijven.
- 3 Nood breekt wet.
- 4 Die boef denkt dat hij boven de wet staat.
- 5 Die meester moet mij de wet niet stellen.

Even tijd voor werkwoorden

- Ik kan de **persoonsvorm** aanduiden in een zin.
- Ik kan **persoonsvormen** herkennen in zinnen in de tegenwoordige en de verleden tijd.
- Ik kan een voorbeeld geven van een werkwoord dat in de verleden tijd van klank verandert.

1 Lees de tekst.

De Code Napoléon

Napoleon Bonaparte vond dat de wet in zijn rijk overal dezelfde moest zijn. Daarom liet hij in 1804 alle wetten verzamelen in een boek. Zo zou iedereen zijn rechten kennen. Dat wetboek heet *De Code Napoléon*.

- 5 Het grondgebied van België maakte in die tijd deel uit van het Franse Rijk.
In België wordt *De Code Napoléon* tot op de dag van vandaag gebruikt.
Hier en daar pasten ze sommige wetten wel aan.

1

Wat is de tijd van een werkwoord?

Dat zie je aan de persoonsvorm. Heeft de spreker het over de **tegenwoordige tijd** (nu) of over de **verleden tijd** (vroeger)?

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
 <p>Het regent. Dat is niet zo erg. Ik kan nu toch niet buiten.</p>	 <p>Gisteren regende het. Dat was erg. Ik kon geen fietstocht maken.</p>

1

Welke werkwoorden veranderen van klank? Welke niet?

De meeste werkwoorden krijgen in de verleden tijd *-de(n)* of *-te(n)* bij de stam.

Bv. speel – speelde, werk – werkte, hoor – hoorde ...

Sommige werkwoorden veranderen van klank in de verleden tijd.

Bv. geef – gaf, drink – dronk, loop – liep ...

Hoe weet ik of een werkwoord wel of niet van klank verandert?

Daar bestaat jammer genoeg geen trucje voor.

Of toch: veel luisteren en lezen.

Je kunt ook een lijstje aanleggen van werkwoorden die van klank veranderen.

Raar, het is
'ik hoopte',
maar niet
'ik loopte'?

2 Kruis aan wat past.

	tegenwoordige tijd	verleden tijd	klank- verandering
1 Napoleon Bonaparte <u>vond</u> dat de wet overal dezelfde moest zijn.	☐	☒	☒
2 Daarom <u>liet</u> hij in 1804 alle wetten verzamelen in een boek.	☐	☒	☒
3 Dat wetboek <u>heet</u> <i>De Code Napoléon</i> .	☒	☐	☐
4 In België <u>wordt</u> <i>De Code Napoléon</i> tot op de dag van vandaag gebruikt.	☒	☐	☐
5 Hier en daar <u>pasten</u> ze sommige wetten wel aan.	☐	☒	☐